

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Dotazník o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov

Jún 2011

Zhrnutie

Prieskumu vývoja na trhu úverov vykonaného Národnou bankou Slovenska k júnu 2011 sa zúčastnilo celkovo 13 bánk a 5 pobočiek zahraničných bánk. Objem úverov klientom poskytnutých týmito bankami a pobočkami zahraničných bánk predstavoval k 30.6.2011 hodnotu 32,96 mld. EUR, resp. 96,49%-ný podiel na úveroch poskytnutých za celý bankový sektor.

Úvery podnikom v 1. polroku 2011 zaznamenali v porovnaní s predchádzajúcim polrokom mierny nárast ich objemu, o 5,2%. U väčšiny bánk nedošlo k žiadnej významnejšej zmene úverových štandardov, mierne zmiernenie štandardov bolo indikované pri úveroch veľkým podnikom a pri krátkodobých úveroch, mierne sprísnenie banky indikovali pri úveroch malým a stredným podnikom, kde mali najväčší vplyv najmä pozícia likvidity a náklady súvisiace s kapitálovou pozíciou. Banky opätovne zaznamenali nárast dopytu po úveroch zo strany podnikov, a to vo všetkých kategóriách. Tento nárast ovplyvnili najmä nasledovné faktory: zásoby a prevádzkový kapitál reštrukturalizácia dlhu a stále investície.

Objem úverov poskytnutých obyvateľstvu v 1. polroku 2011 stúpol polročne o 5,7% (medziročne o 12,3%), pričom banky úverové štandardy na úvery na kúpu nehnuteľností nezmenili a štandardy na spotrebné úvery opätovne zmiernili. Ovplyvnili to najmä očakávania týkajúce sa všeobecnej situácie v ekonomike. V ďalšom období banky výraznejší nárast dopytu obyvateľstva po úveroch neočakávajú.

Poznámka k spôsobu prezentácie agregovaných údajov:

Údaje v texte aj v grafoch sú uvedené vo forme tzv. **čistého percentuálneho podielu (ďalej len „ČPP“)**. Napr. čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu, je vypočítaný ako rozdiel percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli zmiernenie štandardov, na celkových úveroch, a percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli sprísnenie štandardov, na celkových úveroch. Zjednodušene povedané, jednotlivé odpovede bánk sú vážené priemerným objemom úverov príslušného typu za prvý polrok 2011. Presný postup výpočtu uvedeného ukazovateľa a agregácie odpovedí od jednotlivých bánk je podrobne vysvetlený v dokumente „Metodológia vyhodnotenia dotazníka“.

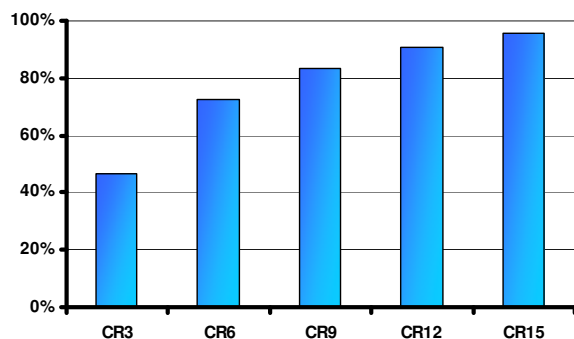
Výsledky prieskumu sú prezentované v agregovanej podobe. Správa je založená na názoroch jednotlivých bánk a nevyjadruje názory NBS.

Úvery podnikom

Situácia na trhu úverov podnikom

V bankovom sektore boli k júnu 2011 poskytnuté úvery podnikom v celkovom objeme 18,56 mld. EUR, čo predstavuje medziročný nárast o 6,4%, uskutočnený najmä v predchádzajúcom polroku (o 0,92 mld. EUR, resp. o 5,2%). Koncentrácia úverov v bankovom sektore sa oproti predchádzajúcim obdobiam výraznejšie nezmenila, podiel troch najväčších bánk na objeme poskytnutých úverov podnikom mierne poklesol na 46%, a podiel 9 najväčších bánk ku koncu júna 2011 predstavoval 83% (Graf 1).

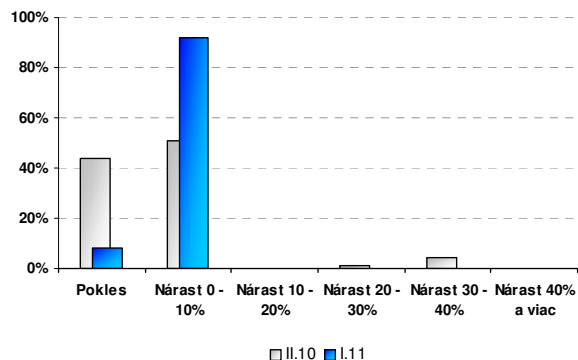
Graf 1 Koncentrácia úverov poskytnutých podnikom v bankovom sektore

CRk index vyjadruje podiel úverov k bánk s najvyšším poskytnutým objemom úverov podnikom na celkovom objeme poskytnutých úverov podnikom.

Nárast objemu podnikových úverov (do 10%), ktorý zaznamenali banky a pobočky zahraničných bánk s celkovým trhovým podielom 92%, je oproti predchádzajúcemu polroku výrazne vyšší, pričom sa spomalil aj pokles objemu podnikových úverov, zaznamenaný bankami s trhovým podielom 8% (ktorý ku koncu roka 2010 predstavoval 44%) (Graf 2).

Graf 2 Rozloženie percentuálneho nárastu objemu úverov poskytnutých podnikom

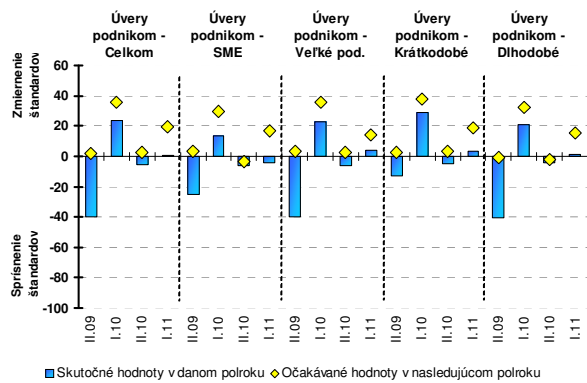
Na vodorovnej osi je zobrazená zmena objemu úverov poskytnutých podnikom. Na zvislej osi je zobrazený podiel bánk v danom stĺpci na celkových úverov poskytnutých podnikom.

Vývoj na strane ponuky

V porovnaní s predchádzajúcim sledovaným obdobím nedošlo u väčšiny bánk (88,6%) v 1. polroku 2011 k žiadnej významnejšej zmene úverových štandardov na poskytovanie úverov podnikom. Čiastočné sprísnenie štandardov na úrovni 4,2% ČPP indikovali banky a pobočky zahraničných bánk len v prípade úverov malým a stredným podnikom. Mierne zmiernenie štandardov bolo naopak zaznamenané v kategóriách úverov veľkým podnikom (3,7% ČPP) a z hľadiska splatnosti ako pri krátkodobých úveroch tak aj pri dlhodobých úveroch podnikom (Graf 3).

Naplnili sa tak pôvodné očakávania bánk, indikujúce buď žiadnu alebo miernu zmenu štandardov. V nasledujúcom období banky naopak očakávajú skôr zmiernenie podmienok poskytovania podnikových úverov (19,6% ČPP), ako to uviedla skoro štvrtina dotazovaných bánk, a to vo všetkých sledovaných kategóriách. Najvýraznejšie by sa to malo prejaviť pri poskytovaní krátkodobých úverov, kde čiastočné zmiernenie podmienok na ich poskytnutie uviedlo 22,1% bánk. 64,6% dotazovaných bánk neočakáva žiadnu významnejšiu zmenu v štandardoch na úvery podnikom.

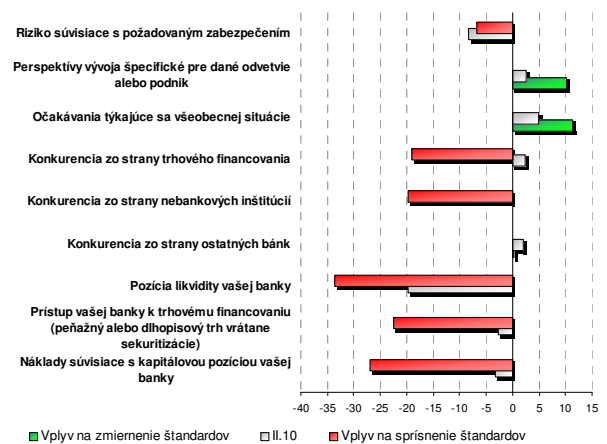
Graf 3 Zmeny v úverových štandardoch na úvery podnikom

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Z Grafu 4 je vidieť vplyv viacerých faktorov na úverové štandardy v 1. polroku 2011. Na zmiernenie úverových štandardov mali vplyv, podobne ako tomu bolo aj v predchádzajúcom polroku, najmä očakávania týkajúce sa všeobecnej situácie na trhu (uviedlo 11,3% bánk (ČPP)) a perspektívy vývoja špecifické pre dané odvetvie. Na druhej strane, sprísnenie štandardov ovplyvnilo väčšie množstvo faktorov. Medzi nimi sa významnejšie prejavili najmä pozícia likvidity banky (uviedlo 33,5% bánk (ČPP)) a náklady súvisiace s kapitálovou pozíciou banky (uviedlo 27% bánk (ČPP)). Ďalšími faktormi, ktoré mali vplyv na sprísnenie štandardov v prípade niektorých bánk, boli prístup k trhovému financovaniu, konkurencia ako zo strany nebankových inštitúcií tak aj zo strany trhového financovania a riziká súvisiace s požadovaným zabezpečením úveru. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím bol vplyv faktorov, vplývajúcich ako na zmiernenie tak aj na sprísnenie úverových štandardov, výraznejší.

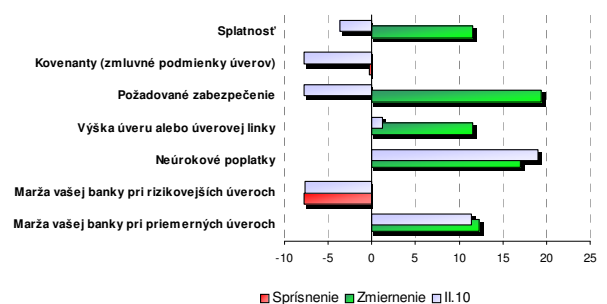
Graf 4 Faktory vplývajúce na zmeny úverových štandardov na úvery podnikom - Celkom

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Graf 5 ukazuje konkrétne zmeny v podmienkach poskytovania úverov podnikom, ktoré mali vplyv na zmenu úverových štandardov. Na rozdiel od predchádzajúceho hodnoteného obdobia mala na sprísnenie štandardov vplyv najmä zmena v maržiach pri poskytovaní rizikovejších úverov (7,8% ČPP). Väčšina zmien zmluvných podmienok naopak viedla u niektorých bánk k zmierneniu štandardov na poskytovanie podnikových úverov. Ovplyvnili ich zmena požadovaného zabezpečenia úverov (19,4% ČPP), zníženie neúrokových poplatkov (uviedlo 17% bánk (ČPP)), zmena výšky marže banky pri priemerných úveroch, zmena splatnosti úverov (11,5% ČPP) a zmena výšky úveru.

Graf 5 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov podnikom

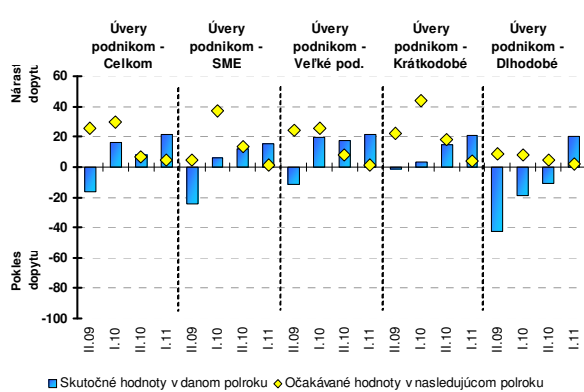

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vývoj na strane dopytu

Podobne ako aj v predchádzajúcich hodnotených obdobiach, aj v 1. polroku 2011 pokračoval nárast dopytu po úveroch zo strany podnikov. Tento nárast dopytu bol zaznamenaný vo všetkých hodnotených kategóriách. Čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zaznamenali čiastočný nárast dopytu po úveroch veľkým podnikom predstavoval 21,4%, kým v prípade úverov malým a stredným podnikom predstavoval 15,7%. Približne štvrtina dotazovaných bánk indikovala čiastočné zvýšenie dopytu po krátkodobých aj dlhodobých úveroch zo strany podnikov. Mierna nadpolovičná väčšina bánk však žiadnu významnejšiu zmenu v dopyte po podnikových úveroch neuviedla. Očakávania bánk k podnikovým úverom celkom, vyjadrené v minulom polroku, neboli vždy potvrdené skutočným stavom ich dopytu ku koncu prvého polroka 2011. Očakávania sa potvrdili len v prípade úverov malým a stredným podnikom a v prípade krátkodobých úverov. V nasledujúcom období banky žiadnu významnejšiu zmenu v dopyte po podnikových úveroch neočakávajú (uviedlo 84,9% dotazovaných bánk), resp. len veľmi mierny nárast dopytu pri krátkodobých úveroch.

Graf 6 Zmeny v dopyte po úveroch podnikom

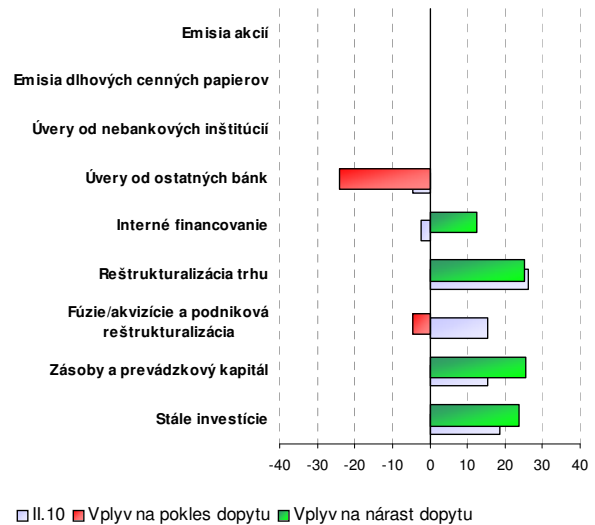

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vplyv na pokles dopytu mali v 1. polroku 2011 podľa dotazovaných bánk dva faktory, a to poskytovanie úverov ostatnými bankami (uviedlo 24% ČPP bánk) a podniková reštrukturalizácia (uviedlo 4,5% ČPP bánk), čo je možné vidieť aj na Grafe č. 7. Na druhej strane, dopyt pozitívne ovplyvnili a k jeho zvýšeniu viedli najmä

nasledovné faktory: zásoby a prevádzkový kapitál (25,6% ČPP), reštrukturalizácia dlhu (25,1% ČPP), stále investície (23,9% ČPP) a interné financovanie.

Graf 7 Faktory vplyvajúce na zmenu dopytu po úveroch podnikom

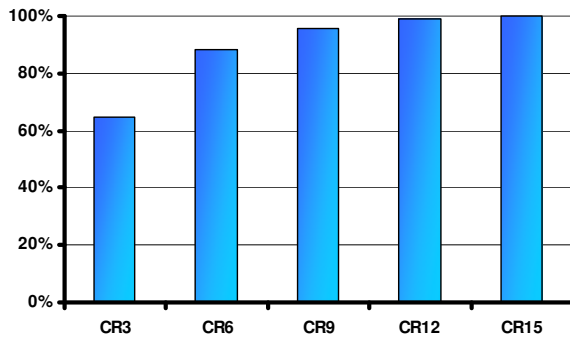
Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Úvery obyvateľstvu

Situácia na trhu úverov obyvateľstvu

Objem úverov poskytnutých obyvateľstvu v prvom polroku 2011 dosiahol 15,6 mld. EUR. V porovnaní s druhým polrokom 2010 to predstavuje nárast o 5,7% (a medziročný nárast o 12,3%, resp. o 1,71 mld. EUR). Podiel bánk na objeme poskytnutých úverov sa oproti minulému hodnotenému polročnému obdobiu výrazne nezmenil, podiel troch najväčších bánk naďalej predstavoval 65% a podiel deviatich najväčších bánk mierne poklesol na 95% (Graf 8).

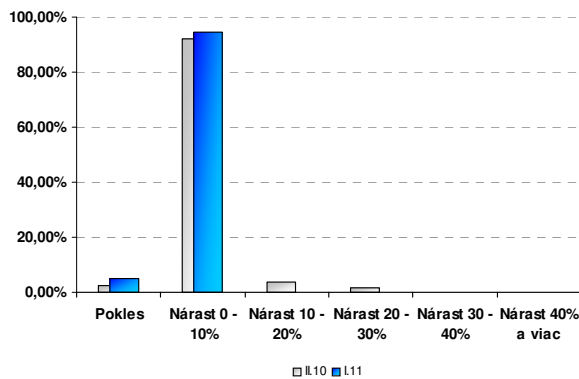
Graf 8 Koncentrácia úverov poskytnutých obyvateľstvu v bankovom sektore

CRk index vyjadruje podiel úverov k bánk s najvyšším poskytnutým objemom úverov obyvateľstvu na celkovom objeme poskytnutých úverov obyvateľstvu.

V porovnaní s minulým polrokom nenastali ani výrazné zmeny v rozložení percentuálneho nárastu objemu úverov poskytnutých obyvateľstvu (Graf 9). Pokles v objeme úverov obyvateľstvu vykázalo 5% dotazovaných bánk, u väčšiny bánk však úvery mierne rástli, keď banky s trhovým podielom 95 % zaznamenali nárast objemu úverov do 10 %.

Graf 9 Rozloženie percentuálneho nárastu objemu úverov poskytnutých obyvateľstvu

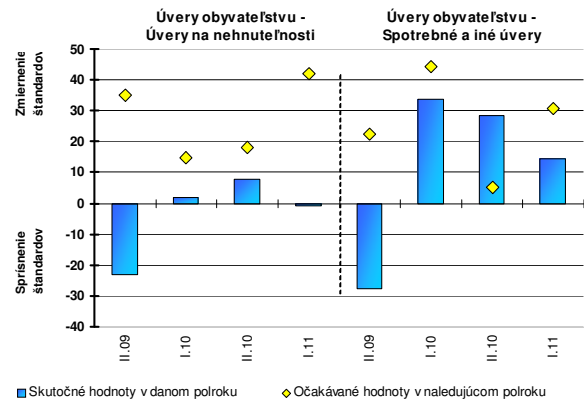
Na vodorovnej osi je zobrazená zmena objemu úverov poskytnutých obyvateľstvu. Na zvislej osi je zobrazený podiel bánk v danom stĺpci na celkových úverov poskytnutých obyvateľstvu.

Vývoj na strane ponuky

V prípade úverov na nehnuteľnosti väčšina bánk (96%) svoje úverové štandardy nezmenila. Zmiernenie štandardov sa týkalo najmä spotrebných a iných úverov, keď štandardy zmiernilo 14,6% bánk (ČPP). Z posledných hodnotených období je však pozorovateľný postupný pokles uvoľňovania podmienok poskytnutia daného typu úverov. Očakávaná banka týkajúca sa úverových štandardov sa

nenaplnili, keď banky očakávali skôr väčšie zmiernenie úverových štandardov na úvery na nehnuteľnosti a menšie zmiernenie štandardov na spotrebné úvery. V nasledujúcom období banky očakávajú výrazné zmiernenie úverových štandardov na úvery obyvateľstvu, ktoré by sa malo výraznejšie prejavovať pri úveroch na nehnuteľnosti (uviedlo 42,1% ČPP bánk) ako pri spotrebných a iných úveroch (30,8% ČPP).

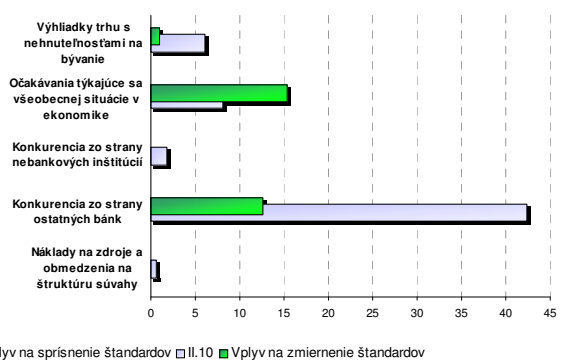
Graf 10 Zmeny v úverových štandardoch na úvery obyvateľstvu

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Najväčší vplyv na zmiernenie štandardov v prípade úverov na nehnuteľnosti mali najmä očakávania týkajúce sa všeobecnej hospodárskej aktivity (15,3% ČPP) a zvýšenie konkurencie zo strany ostatných bánk (12,6% ČPP), avšak daný vplyv nebol taký výrazný ako v predchádzajúcom hodnotenom polroku (Graf 11).

Graf 11 Faktory vplyvajúce na zmeny úverových štandardov na úvery obyvateľstvu - úvery na nehnuteľnosti

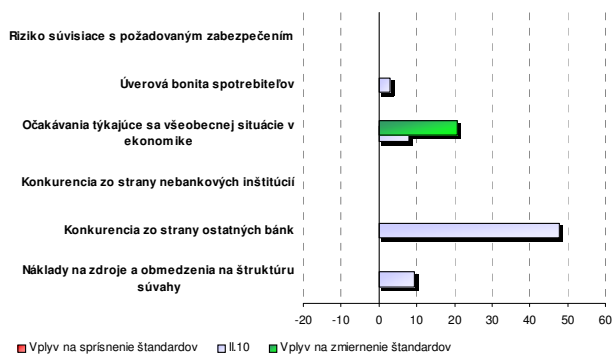

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Jediný faktor, ktorý mal v 1. polroku 2011 vplyv na zmiernenie úverových štandardov na

spotrebné úvery obyvateľstvu, boli očakávaná týkajúce sa všeobecnej hospodárskej aktivity, čo uviedlo 20,6% bánk (ČPP) (Graf 12).

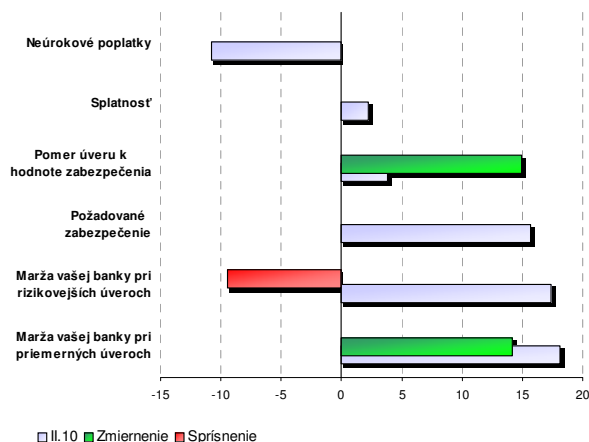
Graf 12 Faktory vplyvajúce na zmeny úverových štandardov na úvery obyvateľstvu - spotrebné a iné úvery

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Zmena v podmienkach na poskytovanie úverov na nehnuteľnosti (Graf 13) nemala výrazný vplyv na úverové štandardy k danému typu úverov. Nakoľko k zmene štandardov oproti predchádzajúcemu polroku nedošlo, zmiernenie úverových podmienok bánk pri požadovanej výške pomeru úveru k hodnote zabezpečenia (uviedlo 14,9% bánk – ČPP) a nižšia marža banky pri priemerných úveroch (14,1% ČPP) boli vykompenzované na strane druhej sprísnením inej z podmienok poskytovania úverov na nehnuteľnosti, a to vyššou maržou banky pri rizikovejších úveroch (uviedlo 9,4% ČPP bánk).

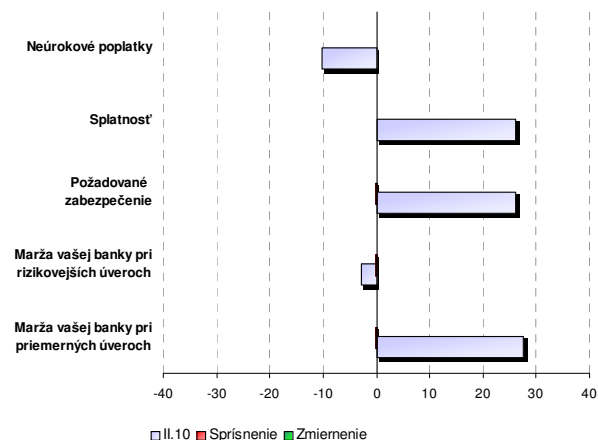
Graf 13 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov obyvateľstvu - úvery na nehnuteľnosti

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

V prípade spotrebných a iných úverov (Graf 14) banky neuviedli žiadnu zmenu podmienok poskytovania úverov, ktoré by ovplyvnili vykázané zmiernenie úverových štandardov pri danom type úveru.

Graf 14 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov obyvateľstvu - spotrebné a iné úvery

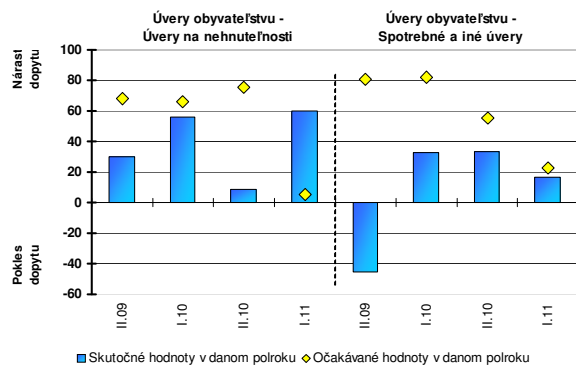

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vývoj na strane dopytu

Dopyt obyvateľstva po úveroch na nehnuteľnosti bol v 1. polroku 2011 výrazný, keď 60,3% dotazovaných bánk (ČPP) indikovalo čiastočne zvýšený dopyt po úveroch na kúpu nehnuteľností na bývanie zo strany obyvateľstva (Graf 15). Tento dopyt bol porovnateľný s dopytom v rovnakom období roka 2010. Naďalej pretrvával aj dopyt obyvateľstva po spotrebných a iných úveroch (uviedlo 16,8% bánk - ČPP). Skutočný dopyt po úveroch na nehnuteľnosti ako aj po spotrebných a iných úveroch sa od predchádzajúcich očakávaní bánk líšil len mierne, keď banky predpokladali skôr jeho ešte výraznejší nárast. V nasledujúcom polroku banky naopak neočakávajú ďalšiu výraznejšiu zmenu v dopyte po úveroch na nehnuteľnosti (uviedlo 91,5% bánk), resp. len veľmi mierny nárast dopytu (5,1% bánk) a nižší nárast dopytu očakávajú aj v prípade spotrebných a iných úverov (22,8% ČPP bánk).

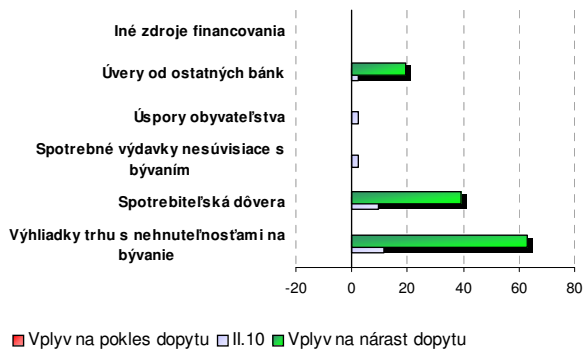
Graf 15 Zmeny v dopyte po úveroch obyvateľstvu

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vplyv na čiastočný nárast dopytu zo strany obyvateľstva po úveroch na nehnuteľnosti mali viaceré faktory, najmä však vyhlídky trhu s nehnuteľnosťami na bývanie (uviedlo 63 % ČPP bánk) a spotrebiteľská dôvera, ktorú indikovalo 39,4% bánk (ČPP) (Graf 16). Dané faktory mali v porovnaní s predchádzajúcim polrokom výraznejší vplyv na nárast dopytu.

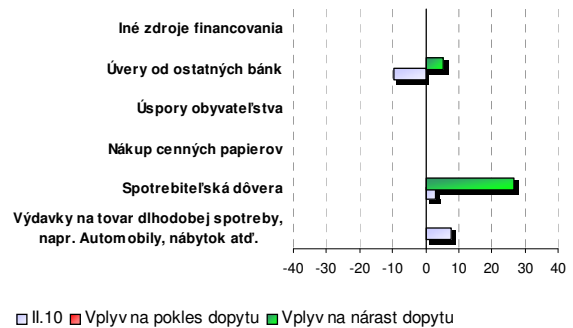
Graf 16 Faktory vplývajúce na zmenu dopytu po úveroch obyvateľstvu - úvery na nehnuteľnosti

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Na nárast dopytu po spotrebných a iných úveroch mali vplyv najmä zvýšenie dôvery zo strany spotrebiteľov (26,5% ČPP bánk) a čiastočne aj poskytovanie úverov inými bankami (uviedlo 5,2% bánk – ČPP).

Graf 17 Faktory vplývajúce na zmenu dopytu po úveroch obyvateľstvu - spotrebné a iné úvery

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.